

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

ISSN 2410-0897

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

ICV: 64, 48

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-2-43-10-183

ВІСНИК

ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Наукове видання

BULLETIN

OF OLEKSANDR DOVZHENKO HLUKHIV
NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Scientific publication

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES

Випуск 2 (43), 2020

Issue 2 (43), 2020

Збірник наукових праць,
заснований у листопаді 2002 року
(виходить три рази на рік)

Глухів – 2020

ISSN 2410-0897

Свідоцтво Державної реєстраційної служби України
КВ № 17291-6061ПР від 18.11.2010 р.

**ВІСНИК
ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**
Наукове видання
Збірник наукових праць
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

**BULLETIN
OF OLEKSANDR DOVZHENKO HLUKHIV
NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**
Scientific publication
Collection of research papers
PEDAGOGICAL SCIENCES

Збірник входить до «Переліку наукових фахових видань України» категорії «Б», у яких можуть публікуватися результати досліджень здобувачів наукових ступенів доктора філософії і доктора наук за педагогічними спеціальностями 011, 012, 013, 014, 015 на підставі Наказу Міністерства освіти і науки України від 26.11.2020 № 1471

The journal is included in the «List of scholarly professional editions of Ukraine» of category «B» in which the results of the theses for obtaining the scientific degrees of Ph.D and Doctor of Sciences in Pedagogy may be published results of specialties 011, 012, 013, 014, 015 can be published on the basis of the Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine of November 26, 2020 No. 1471

Індексується в наукометричних базах:

Index Copernicus, PUBLONS, CrossRef, Open Researcher and Contributor ID (ORCID), WorldCat, InfoBaseIndex, «Polska Bibliografia Naukowa» (PBN), Google Scholar, Академічній базі даних ResearchBib, Науковій періодиці України.

Випуск 2 (43), 2020

Issue 2 (43), 2020

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 7 від 30.12.2020 року).

Recommended for publication by the Academic Council of oleksandr dovzhenko hlukhiv national pedagogical university (Protocol № 7, December 30, 2020).

Сайт видання: <http://visn-ped.gnpu.edu.ua>

Адреса редакції: ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА, вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська область, 41400
E-mail: visnukgnpu@gmail.com.
тел/факс (05444) 2-34-74

Editorial office address: OLEKSANDER DOVZHENKO HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY,
Kyivo-Moskovska Str., 24, Hlukhiv, Sumy Region, 41400
E-mail: visnukgnpu@gmail.com;
tel. / fax (05444) 2-34-74

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

EDITORIAL BOARD:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР: ЛУЦЕНКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	EDITOR-IN-CHIEF: HRYHORI LUTSENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА: КОВАЛЬЧУК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF VASYL KOVALCHUK, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
Відповідальний секретар: ХОЛЯВКО ІРИНА ВІКТОРІВНА, кандидат філологічних наук, доцент <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	Executive Secretary: IRYNA KHOLIIVKO, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ: БАЗИЛЬ ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА, доктор педагогічних наук, доцент <i>(Інститут професійно-технічної освіти НАПН України)</i>	MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD: LIUDMYLA BAZYL, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor <i>(Institute of Vocational Education and Training of the NAES of Ukraine)</i>
БУТЕНКО ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА, кандидат наук з фізичного виховання і спорту <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	HALYNA BUTENKO, Candidate of Physical Education and Sport Sciences <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
ГОЛЮК ОКСАНА АНАТОЛІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент <i>(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна)</i>	OXSANA HOLIUK, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor <i>(Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University, Ukraine)</i>
КОВАЛЬЧУК АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту <i>(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна)</i>	ANDRII KOVALCHUK, Candidate of Physical Education and Sport Sciences <i>(Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University, Ukraine)</i>
КУГАЙ НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА, доктор педагогічних наук, доцент <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	NATALIIA KUHAJ, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
КУЗЬМІНСЬКИЙ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	ANATOLIY KUZMINSKYI, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
КУРОК ВІРА ПАНАСІВНА, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України <i>(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна)</i>	KUROK VIRA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine <i>(Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine)</i>
ЛОДАТКО ЄВГЕН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор <i>(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна)</i>	YEVHEN LODATKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor <i>(Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine)</i>
ЯЛАНСЬКА СВІТЛАНА ПАВЛІВНА, доктор психологічних наук, кандидат педагогічних наук, професор <i>(Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Україна)</i>	SVITLANA YALANSKA, Doctor of Psychological Sciences, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor <i>(Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine)</i>
Eray EGMİR, Assistant Professor, Education Faculty-Department of Curriculum and Instruction <i>(Afyon Kocatepe University, Turkey / Афьон Коджетене, Туреччина)</i>	Eray EGMİR, PhD, Assistant Professor, Education Faculty-Department of Curriculum and Instruction <i>(Afyon Kocatepe University, Turkey)</i>
Ümit YILDIZ, Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, <i>(Akdeniz University, Antalya, Turkey, / Університет Акденіз, Туреччина)</i>	Ümit YILDIZ, PhD, Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, <i>(Akdeniz University, Antalya, Turkey)</i>

ЗМІСТ

Розділ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Кремень В. Г. ОСВІТА ІНФОРМАЦІЙНОГО СВІТУ: ЯКЕ ЗНАННЯ ПОТРІБНЕ СЬОГОДНІ.....	10
Курок О. І. СТАНОВЛЕННЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ	17
Ващук О. П., Данько Ю. І. ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ РОБОТИ РАД МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНАХ ВЛАДИ	22
Ковальчук В. І., Масліч С. В. СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	29
Замятна О. Л. РЕАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	37
Луценко Г. В. АДАПТИВНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ УСТАНОВАМИ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕРНЕТ–ОСВІТИ.....	44
Петрасова А., Химинець А. ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	50
Васько О. О., Бутенко В. Г., Шаповалова О. В. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	59
Дмитренко А. П. ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ, ПОКАЗНИКІВ ТА РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ	67
Лаврентьєва О. О. ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СВІТОБАЧЕННЯ В МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ СИТУАЦІЙ.....	75

Розділ 2

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Кузьмінський А. І. ЗАПОБІГАННЯ ПРОЯВАМ АГРЕСИВНОСТІ УЧНІВ СЕКУНДАРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ЛАНКИ У РЕЦЕПЦІЇ СЬОГОДЕННЯ	84
Бирка М. Ф. ПРІОРИТЕТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИДЖІТАЛІЗАЦІЇ	90
Скорик Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ.....	98
Дятленко Т. І. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ РОЗУМІННЮ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ.....	105
Георгієва С. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРИСЛІВ'ЯМИ.....	116
Біда О. А., Орос І. І., Чичук А. П., Кучай О. В., Рокосовик Н. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	126
Приймак С. Г. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	131
Куліш І. Д., Любива В. В. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	141
Васюк Ю. А. ТЕНДЕНЦІЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО САМОВИЗНАЧЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА У КОНЦЕПЦІЇ ПРАГМАТИЧНОЇ ОСВІТИ ДЖОНА ДЬЮЇ	148

Розділ 3

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ

Кучай Т. П., Кучай О. В., Ірхіна Ю. В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ЗАКАРПАТТІ	155
Резван О. О., Жигло О. О. АСПЕКТИ ІМІДЖЕВОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	159
Гоголь Н. В. КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗМІСТУ ШКІЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	165
Граб М. В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ: ДОСВІД ДАНІЇ ТА НОРВЕГІЇ.....	177

CONTENTS

CHAPTER 1

ACTUAL ISSUES OF THE HIGHER EDUCATION

Kremen V. EDUCATION OF THE INFORMATION WORLD: WHAT KNOWLEDGE IS NEEDED TODAY	10
Kurok O. ESTABLISHING OF TEACHER'S INSTITUTE: HISTORY AND MODERNITY	17
Vashchuk O., Danko Y. WORK ORGANIZATION OF COUNCILS OF YOUNG SCIENTISTS AT THE EXECUTIVE AUTHORITIES	22
Kovalchuk V., Maslich S. CREATION OF THE ENVIRONMENT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL WORKERS OF THE INSTITUTION OF VOCATIONAL EDUCATION	29
Zamiatna O. REALISATION OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE PROCESS OF THEIR PROFESSIONAL ADAPTATION	37
Lucenko G. ADAPTIVE APPROACHES TO THE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE PROCESS OF PROVIDING ONLINE EDUCATION	44
Petrasova A., Khymynets A. SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS	50
Vasko O., Butenko V., Shapovalova O. DISTANCE LEARNING: EXPERIENCE, PROBLEMS, PROSPECTS	59
Dmytrenko A. DETERMINATION OF CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE IN PROFESSIONAL TRAINING	67
Lavrentieva O. THE AESTHETIC MINDSET FORMATION IN FUTURE SOCIAL WORKERS DURING THE SIMULATION OF PROFESSIONAL SITUATIONS	75

CHAPTER 2

THEORY AND PRACTICE OF EDUCATION

Kuzminskyy A. PREVENTING CASES OF AGGRESSION OF SECONDARY EDUCATION STUDENTS IN THE PERCEPTION OF PRESENT	84
Byrka M. PRIORITIES FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF VOCATIONAL TRAINING EXPERTS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION	90
Skoryk T. PECULIARITIES OF A MODERN TEACHER’S PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION	98
Diatlenko T. METHODOLOGICAL FEATURES OF TEACHING EDUCATORS IN UNDERSTANDING LYRIC WORKS ON LITERATURE LESSONS	105
Georgieva S. ENHANCING STUDENTS’ CRITICAL THINKING THROUGH EDUCATIONAL ACTIVITIES WITH PROVERBS	116
Bida O., Oros I., Chychuk A., Kuchai O., Rokosoviyk N. FUTURE PROFESSIONALS TRAINING OF VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION INSTITUTIONS FOR HEALTH-IMPROVING ACTIVITIES	126
Pryimak S. A PHYSICAL EDUCATION TEACHER’S PROFESSIONAL ACTIVITY	131
Kulish I., Liubyva V. DIDACTIC GAME AS A MEANS OF SHAPING FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PRESCHOOLERS	141
Vasiuk Yu. TENDENCY OF SOCIALLY SELF-DETERMINED PERSONALITY DEVELOPMENT OF ADOLESCENTS IN JOHN DEWEY’S PRAGMATIC EDUCATION CONCEPTION	148

CHAPTER 3

HISTORY OF DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL THEORY AND EDUCATIONAL PRACTICE

Kuchai T., Kuchai O., Irkhina Yu. THEORETICAL BASES OF TEACHER TRAINING IN TRANSCARPATHIA.....	155
Rezvan O., Zhiglo O. ASPECTS OF THE IMAGE APPROACH IN THE TRAINING OF TRANSLATORS	159
Hohol' N. CULTUROLOGICAL BASES OF THE OF SCHOOL LITERARY EDUCATION CONTENT: METHODOLOGICAL APPROACHES RESEARCH	165
Hrab M. USE OF CRITICAL THINKING DEVELOPMENT TECHNOLOGY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF EDUCATORS: THE EXPERIENCE OF DENMARK AND NORWAY	177

УДК 37. 378.17

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-2-43-126-131

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Біда Олена Анатоліївна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
e-mail: tetyanna@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-0448-0852

Орос Ільдико Імрїївна

доктор філософії, доцент кафедри педагогіки і психології
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
e-mail: ildiko@kmf.uz.ua
ORCID ID: 0000-0001-7300-9362

Чичук Антоніна Петрівна

доктор педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: Toniabida@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9982-3634

Кучай Олександр Володимирович

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: kuchay@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-9468-0486

Рокосовик Наталія Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та літератури, іноземної філології
та перекладу Інституту філології та масових комунікацій.
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Київ
e-mail: rokosovyk.nataliya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5588-8655

Забезпечити майбутнє фахівця, у тому числі й за рахунок ціннісного ставлення до природи і оволодіння ним основами здорового способу життя стосовно вимог до професійної діяльності – одне з найважливіших завдань педагогічної науки. Означена проблема набуває більшої актуальності у зв'язку з COVID-19. У статті висвітлено педагогічні умови, що забезпечують в освітньому процесі збереження і зміцнення здоров'я молоді. Розкриваються головні завдання організації освітнього процесу. Визначено педагогічні основи здоров'язбережувальної діяльності в освітньому процесі. Розглядаються основні цільові установки та чинники програмно-методичного забезпечення здоров'язбережувальної діяльності молоді.

Ключові слова: *молодь, здоров'язбережувальна діяльність, молоде покоління, освіта, студент, педагогічні умови, освітній процес.*

Постановка проблеми. У розв'язанні найбільш актуальних екологічних проблем сьогодення першочергового значення набувають проблеми взаємин людини з природою. Охорона довкілля є одним зі стратегічних завдань поглиблення європейської інтеграції, мета якої – єдина Європа. Утвердження пріоритету гуманістичних ідеалів і цінностей у взаємостосунках між людьми та їхньому ставленні до навколишнього середовища є найважливішою умовою досягнення сталого розвитку суспільства на глобальному та національному рівнях.

Особливістю сучасної соціально-економічної та соціокультурної ситуації в державі є зміна якісних вимог до фахівця будь-якого профілю, що забезпечують його затребуваність на ринку праці, успішну та кваліфіковану професійну діяльність, просування по службі, соціальну захищеність і плідну життєдіяльність у цілому.

Проблеми, що стосуються екологічної діяльності молоді, не відірвані від економічних і політичних явищ, у яких яскраво відображаються суперечності нашого суспільства. Забезпечити майбутнє фахівця, у тому числі й за рахунок ціннісного ставлення до природи і

оволодіння ним основами здорового способу життя стосовно вимог до професійної діяльності – одне з найважливіших завдань педагогічної науки. Ця проблема набуває більшої актуальності у зв'язку з COVID-19 та вимагає від фахівців закладів професійно-технічної освіти високої професійної культури, сформованих світоглядних переконань та готовності до оволодіння новими технологіями у фаховій сфері.

Для задоволення сучасних вимог до спеціаліста необхідний новий підхід до проблем виховання особистості нової формації, здорової, мобільної, конкурентоспроможної, морально зрілої, професійно-культурної, готової до активної життєдіяльності в умовах сучасних соціокультурних реалій, які складаються ще в процесі навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі здоров'язбережувальної діяльності присвячено в останні роки чимало спеціальних досліджень. У числі таких робіт варто виділити дослідження загального плану (Ю. Андрєєв, О. Бабінець, В. Віленський, В. Пономарчук та ін.), а також більш спеціалізовані, присвячені збереженню і зміцненню здоров'я в системі професійної освіти (Р. Ахтаова, О. Науменко, С. Лапшина, С. Сергєєв, М. Хакунов і ін.). Однак тільки останнім часом почали розкриватись особливості здоров'язбережувальної діяльності і педагогічні умови їх формування стосовно подальшої професійної діяльності майбутніх фахівців у працях С. Коровіна, Є. Пожарської, А. Смирнова, Л. Татарнікової, А. Цоя та ін. Зауважимо, що більшість дослідників дану проблему трактують в аспекті професійної фізичної підготовки. Зазначені моменти визначають актуальність і перспективність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Актуальність проблеми збереження і розвитку духовного й фізичного здоров'я молодого покоління української нації постійно зростає. Зумовлено це такими чинниками, як радикальна соціально-політична трансформація суспільства, політичні та економічні проблеми країни, глобальна екологічна криза, зростання рівня захворюваності громадян, зниження їх працездатності. Особливо виражене погіршення фізичного, психічного, розумового розвитку і працездатності серед студентської молоді.

Причини зростання захворюваності дітей і молоді також пов'язують із недоліками у системі освіти, з тими чинниками навчальної діяльності, які призводять до перенавантаження нервової системи і заважають створенню належних умов для задоволення потреб у самопізнанні, самовдосконаленні й самореалізації. Недосконалість навчально-виховної діяльності та відповідних пропагувальних і популяризаторських заходів у системі освіти; недосконалість профілактичної роботи у системі охорони здоров'я; нестача знань та інформації, що повинні надаватися з інших державних і суспільних структур – засобів масової інформації, молодіжних осередків, соціальних служб для молоді, громадських організацій; обмежені матеріальні можливості приводять до небажання молоді зміцнювати та розвивати своє здоров'я.

Головні завдання такого підходу в організації освітнього процесу фахівців закладів професійно-технічної освіти полягають у тому, щоб: зробити досягненням кожної людини базові знання загального і науково-практичного характеру зі здоров'язбережувальної діяльності; забезпечити раціональне формування індивідуального фонду знань, умінь і навичок у сфері здоров'я, потрібних у житті, довести їх до необхідного рівня досконалості [1, 95].

Мета статті. Висвітлити педагогічні умови, що забезпечують здоров'язбережувальну діяльність; розкрити головні завдання організації освітнього процесу; визначити педагогічні основи здоров'язбережувальної діяльності в освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти, основні цільові установки та чинники програмно-методичного забезпечення збереження і зміцнення здоров'я молоді.

Робота зі здоров'язбережувальної діяльності студентів має об'єднувати дві взаємопов'язані складові: 1) прийняття ними цінностей здорового способу життя (пропагувальна складова); 2) здобуття ними знань і набуття вмій і навичок, необхідних для самостійного виконання вимог та передавання знань іншим у майбутній професійній діяльності (змістово-інформаційна і практична площини).

Вивчення стану проблеми в сучасних наукових дослідженнях дозволяє сформулювати,

конкретизувати і науково обґрунтувати педагогічні умови ефективної здоров'язбережувальної діяльності студентів у освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти, а саме: ціннісне ставлення до збереження і зміцнення здоров'я; оволодіння цінностями здоров'я, необхідними в соціально-особистісному, психічному і фізичному планах для підвищення ефективності професійної освіти і здійснення надалі ефективної професійної діяльності; здійснення системного вирішення проблеми збереження і зміцнення здоров'я в навчально-інформаційному і поведінковому аспектах; диференційований та індивідуальний добір змісту, форм і методів збереження і зміцнення здоров'я з урахуванням особливостей контингенту студентів; розроблення системи програмно-методичного забезпечення з проблеми забезпечення і зміцнення здоров'я студентів, освоєння комплексу методико-організаційних заходів щодо реалізації цієї проблеми; урахування та реалізація рекреативних та реабілітаційних перспектив і можливостей організму [2].

Проаналізувавши стан екологічної освіти у навчальних закладах України та Великої Британії, ми вбачаємо необхідним перегляд концептуальних засад екологічної освіти та виховання. Зокрема, у навчальних планах України потрібно збільшити кількість навчального часу на екологічні дисципліни. Оскільки екологічні проблеми мають глобальний, міждисциплінарний характер, відзначаємо необхідність «екологізації» всіх навчальних предметів.

Здійснення комплексного, науково і методологічно обґрунтованого підходу до вирішення зазначеної проблеми, на нашу думку, дозволить значно підвищити ефективність збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді. Звертаючись до проблеми загального плану – до ціннісних орієнтацій студентів – можна констатувати, що здоров'язбережувальна діяльність посідає місце, неадекватне його реальному потенціалу. У процесі аналізу означеної проблеми були виявлені й особливо слабкі місця в освітньому процесі фахівців закладів професійно-технічної освіти щодо здоров'язбережувальної діяльності: по-перше, з позицій інформаційної забезпеченості студентів із питань зміцнення та збереження здоров'я; по-друге, з позицій їхньої психічної й фізичної активності; по-третє, з точки зору вміння зберігати та зміцнювати здоров'я; по-четверте, з точки зору соціально-позитивних установок у сфері його розвитку [3].

Визначаючи педагогічні основи здоров'язбережувальної діяльності студентської молоді в освітньому процесі фахівців закладів професійно-технічної освіти, встановили, що виявлені при аналізі недоліки в підготовці кадрів доречно об'єднати в три групи: 1) залежні від загальнопедагогічних аспектів організації навчального процесу в цілому; 2) залежні від особливостей змістового, методичного, програмного забезпечення спеціальної підготовки і професіоналізму викладачів; 3) залежні від установок студентів, їхніх відносин і залучення до педагогічного процесу.

Недоліки першої групи відображають особливості освоєння курсу, насамперед з психологічної позиції, усунути їх неможливо тільки силами викладачів.

Складові другої групи обумовлюються недоліками організаційно-методичного забезпечення освітнього процесу. Усе це позначається на якості самостійної підготовки й виробленні установок на самовдосконалення в процесі навчання і виховання, що відіграє не останню роль в освоєнні пропонованого програмою курсу навчального матеріалу. До того ж рівень самопідготовки є запорукою більш успішної роботи безпосередньо на заняттях [4].

Програмно-методичне забезпечення з проблеми здоров'язбережувальної діяльності студентської молоді в освітньому процесі фахівців закладів професійно-технічної освіти залежить насамперед від таких чинників, як: 1) матеріальне забезпечення освітнього процесу; 2) контингент, який бере участь у навчальному процесі; 3) реалізація конкретних умов програми (огляд змісту навчального матеріалу, використання різних форм організації навчальної діяльності, вибір адекватних змісту та формі навчання методів, урахування індивідуальних особливостей студентів в організації навчальних занять).

Ці чинники можуть варіювати в різних регіонах з урахуванням умов, однак самі принципи побудови освітнього процесу, його установок залишаються практично незмінними.

Такими є: з освітніх позицій – навчання фахівців закладів професійно-технічної освіти здоров'язбережувальної діяльності, здоров'язбережувальних принципів, методичних особливостей і практичних навичок організації самостійних занять рекреаційної та оздоровчої спрямованості, розвиток активності й самостійності при виконанні програм самовиховання і самовдосконалення; з мотиваційно-настановних і поведінкових позицій – організація педагогічного процесу з орієнтацією на зміну особистісних прагнень з індивідуального вдосконалення на соціально важливі – уміння використовувати потенціал здоров'язбережувальної поведінки для успішного оволодіння професійно значущими здатностями: прикладними вміннями та навичками, підвищення стійкості організму до несприятливих впливів зовнішнього середовища, розумової і фізичної активності, що і визначає надалі досягнення майстерності у своїй професії і кар'єрне зростання фахівця [3, с. 33].

Збереження і зміцнення здоров'я студентів в освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти та їх здоров'язбережувальна діяльність, уміння у практичній діяльності передати ці вміння учням є визначальною основою всебічного і гармонійного розвитку особистості студента, його способу життя і життєвої позиції. Ретроспективний аналіз літератури і власні спостереження показують, що найбільш важливою причиною низької ефективності освітнього процесу в навчальних закладах є недостатня розробленість варіативного компонента навчальних програм, покликано враховувати професійний профіль навчального закладу, місцеві, регіональні та національні умови і традиції розвитку. Цільова ж орієнтація, програмно-методичне й практичне забезпечення академічних занять, регламентованих базовим змістовим компонентом освіти, спрямовані в основному на вирішення поточних задач оптимізації статусу студента, що не створює умов для ефективної реалізації потенціалу засобів для здоров'язбережувальної діяльності молодої людини, його потреби до регулярних занять оздоровчої та рекреаційної спрямованості, розвитку професійно значущих кондицій і збереження рівня здоров'я. Це зумовлює необхідність удосконалення педагогічної майстерності викладачів паралельно з введенням у практику роботи сучасного програмно-методичного забезпечення навчального процесу [5].

Висновки та перспективи подальших розвідок напруму. Для задоволення сучасних вимог до спеціаліста необхідний новий підхід до проблем виховання особистості нової формації – здорової, мобільної, конкурентоспроможної, морально зрілої, професійно-культурної, готової до активної життєдіяльності в умовах сучасних соціокультурних реалій, які складаються ще в процесі навчання. Здоров'язбережувальна діяльність є визначальною основою всебічного і гармонійного розвитку особистості фахівця закладу професійно-технічної освіти, його способу життя і життєвої позиції. Це зумовлює необхідність удосконалення педагогічної майстерності викладачів паралельно із введенням у практику роботи сучасного програмно-методичного забезпечення навчального процесу.

Список використаної літератури

1. Зысманов Б. М. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи как доступного и эффективного средства противодействия неблагоприятным воздействиям окружающей среды. *Проблемы региональной экологии*. 2006. № 4. С. 94–98.
2. Игнатова В. В., Шушерина О. А. Педагогические стратегии в контексте профессионально-культурного становления личности студента вуза. *Сибирский педагогический журнал*. 2004. № 1. С. 105–113.
3. Красноперова Н. А. Педагогическое обеспечение формирования здорового образа жизни. *Научно-теоретический журнал*. 2005. № 6. С. 32–38.
4. Лапшина С. В. Система організації здорового способу життя студентів гуманітарно-педагогічного інституту. *Проблеми освіти*. 2006. № 45. С. 213–217.
5. Сало В. М. Роль навчальних закладів у формуванні здорового способу життя молоді. *Проблеми освіти*. 2006. № 45. С. 217–222.

FUTURE PROFESSIONALS TRAINING OF VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION INSTITUTIONS FOR HEALTH-IMPROVING ACTIVITIES

Bida Olena

Pedagogical Sciences Doctor, Professor, Head of Pedagogy and Psychology Department
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute

Oros Ildiko

Doctor of Philosophy, Associate Professor of Pedagogy and Psychology Department
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute

Chychuk Antonina

Pedagogical Sciences Doctor, Associate Professor of Preschool Education Department
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Kuchai Olexandr

Pedagogical Sciences Doctor, Associate Professor of Pedagogy Department
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Rokosoviyk Nataliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Ukrainian Language and Literature of Foreign Philology and Translation Department of the Institute of Philology and Mass Communications
Open International University of Human Development «Ukraine» (Kyiv)

Introduction. *The article describes the pedagogical conditions that ensure the preservation and strengthening of youth health-improving activities in the educational process. The article reveals the main tasks of organizing the educational process. This problem becomes more relevant in connection with COVID-19 and requires from professionals of vocational education institutions of high professional culture, formed worldviews and readiness to master new technologies in the professional field. Health-improving activity is the defining basis of comprehensive and harmonious development of the personality of a specialist of a vocational education institution, his lifestyle and life position.*

Purpose. *The article highlights the pedagogical conditions that ensure health-improving activities; to reveal the main tasks of organizing the educational process; to determine the pedagogical bases of health-improving activity in the educational process of vocational education institutions, the main targets and factors of software and methodological support for preserving and strengthening of youth health.*

Methods. *To reach the goal, the following study methods and techniques were used: theoretical (analysis of philosophical, pedagogical, psychological literature), which allows to substantiate the starting points of the study; interpretive-analytical method, on the basis of which sources are studied using synthesis, analysis, systematization and generalization; method of comparative-historical analysis, which allowed to identify trends in this problem.*

Results. *The article describes the pedagogical bases of health-improving activity in the educational process. The main targets and factors of software and methodological support of youth health-improving activities are considered. It is noted that the software and methodological support for the problem of youth health-improving activities in the educational process depends, first of all, on such factors as: 1) material support of the educational process; 2) the contingent involved in the educational process; 3) implementation of specific conditions of the program. Problems related to the environmental activities of young people are not detached from economic and political phenomena, which clearly reflect the contradictions of our society.*

Conclusion. *Ensuring the future specialist, including through a value attitude to nature and mastering the basics of a healthy lifestyle in relation to the requirements for professional activity is one of the most important tasks of pedagogical science.*

Key words: *youth, health care, young generation, education, student, pedagogical conditions, educational process.*

References

1. Zysmanov B. M. (2006). Formirovanie zdorovogo obraza zhizni studencheskoj molodezhi kak dostupnogo i effektivnogo sredstva protivodejstviya neblagopriyatnym vozdejstviyam okruzhayushhej sredy [Formation of a healthy lifestyle of student youth as an accessible and effective means of counteracting unfavorable environmental influences]. *Problemy regionalnoy ekologii*, 4. 94-98. [in Russian].

2. Ignatova V. V. (2004). Pedagogicheskie strategii v kontekste professionalno-kulturnogo stanovleniya lichnosti studenta vuza [Pedagogical strategies in the context of the professional and cultural formation of the personality of a university student]. *Sibirskiy pedagogicheskiy zhurnal*, 1. 105-113. [in Russian].
3. Krasnoperova N. A. (2005). Pedagogicheskoe obezpechenie formirovaniya zdorovogo obraza zhizni [Pedagogical support for the formation of a healthy lifestyle]. *Nauchno-teoreticheskiy zhurnal*, 6. 32-38. [in Russian].
4. Lapshina S. V. (2006). Systema orhanizatsii zdorovoho sposobu zhyttia studentiv humanitarno-pedahohichnoho instytutu [The system of organizing a healthy lifestyle of students of the Humanities and Pedagogical Institute]. *Problemi osviti*, 45. 213-217. [in Ukrainian].
5. Salo V. M. (2006). Rol navchalnykh zakladiv u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttia molodi [The role of educational institutions in the formation of a healthy lifestyle of young people]. *Problemi osviti*, 45. 217-222. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 28.12.2020 р.

УДК 378.016:796.011.3:612.172-057.875 (045)

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-2-43-131-140

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Приймак Сергій Георгійович

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри біологічних основ фізичного виховання, здоров'я і спорту
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

e-mail: Spriimak1972@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-3911-7081

Researcher ID: AAE-9459-2019

Scopus–Author ID: 55873000300

У статті проаналізовано особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури, визначено детермінанти, що її забезпечують. Розкрито вимоги до професійної підготовки фахівця з фізичної культури і спорту. Виокремлено фактори, що лімітують рівень підготовки фахівця в умовах формальної освіти. Визначено, що головною передумовою успішної педагогічної діяльності вчителя фізичної культури є наявність педагогічних здібностей, зокрема: перцептивних, конструктивних, дидактичних, експресивних, академічних, організаторських, комунікативних.

Ключові слова: професійна діяльність, учитель фізичної культури, педагогічні здібності.

Постановка проблеми. Успішність роботи вчителя фізичної культури залежить від рівня його професіоналізму, набутого протягом навчання та вдосконаленого у процесі педагогічної практики й практичного досвіду. Слушною є думка, що професіонал – це фахівець, який володіє високим рівнем професійної діяльності, свідомо змінює і розвиває себе під час роботи, робить індивідуальний творчий внесок у професію, знаходить власне індивідуальне призначення («професіонал – це спеціаліст на своєму місці»), стимулює суспільний інтерес до результатів професійної діяльності, підвищуючи престиж професії в суспільстві [5, с. 36; 9, с. 10; 10, с. 18; 11, с. 16; 18, с. 84].

Професіоналізм у будь-якій галузі визначається мотивами, що викликають у людини бажання займатись певною професійною діяльністю (залежно від мети й технологій, засобів, методів, що застосовуються для її реалізації). Навчання в освітньому закладі дає майбутньому вчителю можливість набути певний рівень професійної готовності; і чим вищим є цей рівень, тим більшою є вірогідність успішності формування професіоналізму, оскільки професіоналом людина стає винятково в процесі професійної діяльності [5, с. 40; 9, с. 11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У професійній освіті виокремлюють три етапи підготовки: перший – допрофесійний; другий – базовий професійний; третій – етап професійного вдосконалення [5, с. 40; 9, с. 11].

Допрофесійний етап реалізується спільними зусиллями закладів, що забезпечують здобуття загальної середньої та вищої освіти в галузі фізичного виховання та спорту. Успішність реалізації етапу залежить від якості дошкільного і шкільного фізичного виховання та роботи з профорієнтації, а також від попередньої професійної підготовки. Заклади середньої освіти та дитячо-юнацькі спортивні школи забезпечують необхідний рівень спеціальних

**ВІСНИК
ГЛУХІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

Наукове видання
Збірник наукових праць
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

**BULLETIN
OF OLEKSANDR DOVZHENKO HLUKHIV
NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

Scientific publication
Collection of research papers
PEDAGOGICAL SCIENCES

Відповідальний за підготовку збірника до видання Луценко Г.В.
Комп'ютерна верстка, технічне редагування Ланге Н. В.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.
Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали.
Рукописи та матеріали не повертаються.

Authors should refrain from misrepresenting research results which could damage the trust in the journal, the professionalism of scientific authorship, and ultimately the entire scientific endeavour.

Authors whose names appear on the submission have contributed sufficiently to the scientific work and therefore share collective responsibility and accountability for the results.

Authors should understand that they carry personal liability for the provided text of manuscript.

Підп. до друку 31.12.2020.
Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 21,39. Тираж 120 пр. Зам. №3337
Облік.-вид. арк. 18,38. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Надруковано: Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка.
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року

ISSN 2410-0897

